

KIEMEN NIET NAAR BUITEN EN NIET NAAR BINNEN LATEN GAAN

Biosecurity in de praktijk

Op het boerenf wordt veel gesproken over biosecurity, een nogal breed begrip dat op allerlei manieren ingevuld kan worden. In dit artikel wordt het belang van biosecurity aangeduid. Hiervoor wordt eerst verder ingezoomd op wat allemaal onder een goede biosecurity wordt verstaan. Een algemene uitleg van het begrip is 'de methodiek waarmee kiemen van buiten het bedrijf zoveel mogelijk buiten gelaten worden en kiemen binnen het bedrijf zoveel mogelijk binnen de betreffende diergroep blijven'.

Tekst: Teus van Alphen – varkensdierenarts adVee Dierenartsen • Beeld: Gerben Hofman en Twan Wiermans

Om een concreter onderscheid te maken, beschrijven we in de volgende alinea's interne en externe biosecurity en geven aandachtspunten voor uw bedrijf. Daarna reiken we praktische handvaten aan en wordt verder toegelicht hoe adVee u kan ondersteunen om uw biosecurity naar een hoger plan te brengen.

Externe biosecurity

Het begrip 'externe biosecurity' is van toepassing op alles en iedereen die het bedrijf binnenkomt. Dit betreft niet alleen mensen en dieren, maar ook materialen. De belangrijkste aanpassing voor het buiten houden van virussen, bacteriën en andere ongewenste zaken zit hem in een strak extern biosecurity-beleid. Hiermee moet worden voorkomen dat kiemen van andere locaties uw bedrijf binnendringen. Het is belangrijk dat iedereen op de hoogte is en men op de bedrijfslocatie ook niet tot andere intrederoutes 'verleid' wordt. Het is dus belangrijk om looproutes en bijbehorende zaken goed te faciliteren.

De hoofdlijnen:

- **Iedere stalbetreder inlichten over de afspraken die er zijn voor het betreden van het bedrijf:**
 - eigenaar en al het personeel (ook weekend- of vakantiekrachten);
 - dierenarts;
 - voerleverancier;
 - genetica-adviseurs;
 - scanners/inseminatoren;
 - overige: installateurs, monteurs, controleurs (IKB, NVWA), familie, collega's, etc.
 - Afspraken zijn 24/7 van toepassing, dus ook 's avonds en in het weekend.
- **Protocol hygiënisluis:**
 - Eigen kleding achterlaten voordat de douche betreden wordt.

Zorg ervoor dat eigen kleding en bedrijfskleding elkaar niet hoeven te kruisen. Geldt ook voor het uitdoen van schoeisel. Dit moet zo snel mogelijk na intrede op het bedrijf.

- Het is verplicht in te douchen.
- Douche heeft voldoende druk en warm water.
- Shampoo is op voorraad.
- Er is voldoende beschikbaarheid van handdoeken en kledij. Dit zorgt ervoor dat mensen niet door de hygiënisluis hoeven te lopen om in de wasmachine naar kledingstukken te gaan zoeken.

• Bedrijfskleding:

- Volledig tenue: sokken, ondergoed, broek en T-shirt.
- Na bezoek gaat te allen tijde alles in de was.
- Let ook op het uitdouchen: door uit te douchen blijft hetgeen er eventueel aanwezig is op het bedrijf ook echt achter op het bedrijf.

• Protocol aanvoeren dieren:

- De losplaats van dieren dient zich niet onder een luchtinlaat te bevinden. Daarnaast moeten transporteurs altijd zorgen voor een goede reiniging en ontsmetting voordat dieren de vrachtwagen op gaan.
- Daarbij ligt ook huiswerk op bedrijfsniveau: er dienen goede middelen aanwezig te zijn om een vrachtwagen goed schoon te kunnen spuiten en te kunnen ontsmetten. Als we dat met elkaar goed faciliteren, houden we ook de openbare weg zo schoon mogelijk.

• Betrokken diercategorieën:

- Denk bij fokgelten in het bijzonder aan het ontsmetten van de losplaats alvorens dieren aangevoerd worden. Zeker als dit SPF-gelten betreft. Daarna volgt uiteraard ook een adequaat vaccinatieschema, quarantaine- en adaptatieprotocol.
- Bij (speen)biggen voor verdere opfok en mesterij is het belangrijk te beseffen dat het PRRS-virus vaak rondgaat bij de afgeleverde mestbiggen. De te spenen biggen komen meestal nog negatief uit de

kraamstal. Die naïeve speenbiggen dienen beschermd te worden tegen hetgeen hun voorlopers de dag ervoor op de centrale gang en in de afdeling hebben achtergelaten. Met andere woorden: zorg dat de gang waarover de gespeende biggen naar hun afdeling lopen schoon en ontsmet is. Datzelfde geldt uiteraard voor de afdeling zelf. PPRS-vrije dierstromen hebben andere ziektekiemen die reden zijn om hygiëne te waarborgen.

• Protocol materialen de stal in:

Medicijnen

- Denk hierbij ook aan spuiten, naalden, handschoenen etc.
- Het is handig om twee behandelkarren te maken: de ene kar voor de jongste drie weken en de andere voor de oudere biggen. Zodoende wordt er alweer een extra knip gemaakt tussen deze twee kritieke groepen.

Sperma

- De aanvoerlocatie dient op een praktische en veilige plek op het bedrijf te zijn. Denk daarbij uiteraard ook aan de juiste instellingen van de klimaatkast (17 graden Celsius). Afgifte is vieze kant en aanname is schone weg. Denk ook aan duidelijke instructies voor koeriers.

Zakgoed

- Voeding, zaagsel, kalk, etc.
- Overdracht van transporteur de stal in dusdanig inrichten dat er geen kruisbestuiving ontstaat.
- Tijd voor quarantaine inplannen, zodat zoveel mogelijk materiaal af kan koelen op het bedrijf alvorens het de stal in moet.

Gereedschap

- Het helpt om veel gebruikt gereedschap aanwezig te hebben in de stal. Dit zorgt niet alleen voor een biosecurity-boost, maar ook voor een slag in de arbeidsefficiëntie.
- Gereedschap wat toch de stal in moet te allen tijden via een UV-kast de stal in laten gaan.

• Schone en vuile weg aan de buitenzijde inrichten zodat er ook hierbij geen kruisingen hoeven te ontstaan:

- Zorg voor een parkeerplaats voor personeel en bezoekers.
- Voorkom insleep bij het leveren van voer.
- Aanvoeren of afleveren van dieren.
- Afvoeren van kadavers: gebruik apart schoeisel om richting de koeling of ton te gaan. Het veiligst is om dit aan het einde van de dag in één keer te doen.
- Ophalen van mest via een andere weg op het bedrijf laten plaatsvinden.
- Levering en afhalen overige materialen.
- UV-kast: belangrijk om aanwezig te hebben op het bedrijf om zaken die toch de stal in moeten op een onverwacht moment zo goed mogelijk van oppervlakte-ontsmetting te voorzien.

Interne biosecurity

Een goede interne biosecurity is belangrijk om bepaalde kiemen binnen diercategorieën onder controle te houden. PRRS, APP of griep zijn kiemen die gebaat zijn bij verspreiding door mens, dier of materiaal. Knippen maken is hierin erg belangrijk. Iedere overall, laars en naald die gewisseld wordt doet er toe. Dit hoeft vaak geen extra geld te kosten, maar vereist wel een verandering in gewoontes en denkwijze. De verschillende diercategorieën die op het bedrijf aanwezig zijn moeten als aparte biosecurity-units benaderd worden. Een kleurensysteem aanbrengen kan hierin behulpzaam zijn. Neem als voorbeeld de gespeende biggenstal. De gespeende biggen spelen binnen het in stand houden van virussen en bacteriën een cruciale rol. Als 'kindercreche' van het bedrijf kan hier van alles rondgaan. Het is goed om te beseffen dat biggen die net uit de kraamstal komen nog veel immuniteit moeten opbouwen om goed beschermd door het leven te gaan. Ze zijn mogelijk recent pas gevaccineerd en de immuniteit vanuit de biest neemt af. Daarnaast scheiden de oudere biggen verderop in de biggenstal van alles uit. Een grote klap is dus al te maken door de biggen absoluut te

scheiden van de zeugen en de opfok. Dit kan uiteraard ingericht worden door laarzen en overalls klaar te hangen, maar zorg ook zeker voor een aparte behandelkar en materiaal. Het helpt daarnaast ook om een goede dagindeling te maken, waarbij altijd gewerkt wordt van jong naar oud. Denk tot slot ook aan een strikte leeftijdsscheiding en het bij elkaar houden van leeftijdsgroepen. Dit geldt voor zowel het speenproces als bij het afleveren van biggen. Hierbij moet het éénrichtingsverkeer-principe gelden. Dit betekent dus dat er niks teruggelgd moet worden willen we bepaalde kiemen onder controle houden of de stal uitdrukken.

Evaluatie reiniging en ontsmetting

Om een goede reiniging en ontsmetting te waarborgen en te evalueren kan aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn. PRRS-virus is bijvoorbeeld een virus dat gemakkelijk in de centrale gang aanwezig kan blijven zodra er viruspositieve dieren overheen zijn gelopen. Denk aan de situatie waarin er PRRS-negatieve biggen gespeend worden over een gang waarop gisteren nog PRRS-positieve dieren zijn geladen. PRRS kan aangetoond worden middels de schoentjesmethode. Door middel van speciale hoesjes voor onder de laarzen kan de oppervlakte bemonsterd worden. Hiermee kan er vrij eenvoudig een kwalitatief oordeel gegeven worden aan de mate van ontsmetting. Dit geldt overigens niet alleen voor de centrale gang. Ook uw laad- en losplaats en zelfs uw vrachtwagen kunnen met deze methode gecheckt worden. Rodac-plaatjes kunnen verder nog hulp bieden om te kijken of er nog veel bacteriën in de omgeving zijn achtergebleven. Hiermee kunnen monsters genomen worden van gereinigde oppervlaktes, waarop vervolgens kweek ingezet kan worden. De volgende dag is dan vaak al bekend of er veel onzichtbaar vuil is achtergebleven. Aan de hand van de genoemde evaluaties kan het reinigings- en ontsmettingsprotocol onder de loep genomen worden. Deze protocollen kunnen jaarrond verschillen per diercategorie en naar gelang de problematiek op het bedrijf. Coccidiose is bijvoorbeeld een probleem dat moeilijk te bestrijden is en periodiek terugkomt. Ontvettende middelen kunnen dan uitkomst bieden. Indien PRRS-circulatie in de biggenstal een probleem vormt, moet er weer eerder gedacht worden aan ontsmetting met behulp van een quaternaire ammoniumstructuur. Wij van adVee Dierenartsen kunnen deze methodes verder toelichten en komen dit graag demonstreren op uw bedrijf.

Daarnaast kan de Biocheck van U-Gent meer inzicht geven in uw looplijnen en bioveiligheids-maatregelen. Hierbij is het belangrijk dat u deze samen met uw dierenarts doorloopt, om er zeker van te zijn dat er geen onjuiste informatie in verwerkt wordt en er gezamenlijk zo objectief mogelijk geoordeeld wordt. Een bedrijfsspecifieke aanpak kan niet altijd direct waterdicht zijn. Maar bedenk goed dat iedere knip die u maakt er één is, dus dat alle inspanning ertoe doet. Bespreek met uw adVee varkensdierenarts de haken en ogen van de biosecurity op uw bedrijf. Samen komen we altijd tot praktische oplossingen. •

Een virus als PRRS kan gemakkelijk achterblijven in de centrale gang en zo negatieve biggen die eroverheen lopen besmetten. Onderzoek kan laten zien of uw gang goed ontsmet is.